

Täysistunto

Torstai 6.4.2017 klo 16.00—21.39

2.2. Suullinen kysymys hallituksen leikkauksista (Ville Niinistö vihr)

Suullinen kysymys SKT 48/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Niinistö.

Keskustelu

16.21 **Ville Niinistö vihr:** Arvoisa puhemies! Olen huolissani suomalaisten pienituloisten asemasta ja köyhyydestä. Kun kiertää Suomea, moni ihminen tulee kertomaan siitä, kuinka erityisesti sairastavan pienituloisen asema on hallituksen leikkausten takia heikentynyt. Diabetes- ja keliakiakorvausten leikkaukset sekä matka- ja lääkekorvausten leikkaukset ovat vieneet monelta työttömältä tai pienituloiselta eläkeläiseltä jopa satoja euroja vuodessa. Se on lisännyt köyhyyttä ja kasvattanut leipäjonojen pituutta. Hallituksen kehysriihi on tulossa muutaman viikon päästä, ja nyt suomalaiset ansaitsevat tietää, mitä hallitus suunnittelee. Aiemmin hallituksesta väläyteltiin koviakin lisäleikkauksia, sittemmin on puhuttu työllisyys- ja kasvutoimista, joilla ne vältettäisiin. Pääministeri kuitenkin sanoi, että helpot keinot on jo käytetty, joten herää kysymys, mitä ne muut keinot sitten ovat. Onko kyse tosiasiaa tukien leikkaamisesta? Siis, ministeri Orpo, suunnitteleeeko hallitus pienituloisten tukiin, esimerkiksi asumistukeen, leikkauksia kehysriihessä?

16.22 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen puoliväliriihen tärkein tehtävä on huolehtia siitä, että velkaantumisen taantuminen jatkuu, vahvistetaan talouskasvua ja tehdään toimia, joilla yhä useampi työtön ihminen saa mahdollisuuden ottaa työtä vastaan. Tämä on meidän yksiselitteinen tavoitteemme, ja me hallituspuolueet olemme yksissä tuumin todenneet sen, että me teemme näitä toimia niin paljon, ettei meidän tarvitse enää leikata eikä sopeuttaa. Tähän me olemme sitoutuneet ja minusta tämä on hyvä viesti suomalaisille.

Yksi vaikea kysymys on se, että meidän pitää ratkaista työn kohtaanto-ongelma. Meillä on tällä hetkellä kymmeniätuhansia avoimia työpaikkoja, samaan aikaan meillä on 250 000 työtöntä. Meidän täytyy katsoa, mitä me voimme näiden niin sanottujen kannustineloukkujen purkamiseksi tehdä. Sitä työtä tehdään huolella, mutta missään tapauksessa emme voi tehdä ratkaisuja, joissa vähävaraisten, pienituloisten ihmisten asemaa heikennetään. Jos me jotain muutamme järjestelmän sisällä, jotta työn vastaanottaminen olisi kannattavaa, niin se pitää tehdä niin, että mahdollisesti jostain säästynyt raha suunnataan toisaalle näiden heikommassa asemassa [Puhemies koputtaa] olevien ihmisten auttamiseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2017 vp

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

16.23 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella tärkeä viesti, että hallitus varmistaa, että kannustinloukkujen purkaminen on ihmistä nostavaa toimintaa, jossa parannetaan heikompiosaisten asemaa, ei raippaa tai kyykyttämistä, ja tästä lupauksesta tulemme kyllä pitämään teitä kiinni, ministeri Orpo, sitten kehysriihen aikaan.

Mutta toinen ongelma on se, että nuorten korkea pitkäaikaistyöttömyys uhkaa aiheuttaa nuorten pysyvää syrjäytymistä työelämästä ja koulutuksesta, ja yhden nuoren syrjäytymisen hinnaksi on arvioitu jopa miljoona euroa. Meillä ei ole varaa menettää nuoria. Taloudellinen hinta on kova, mutta inhimillinen hinta vielä kovempi. Hallituksen koulutusleikkaukset erityisesti ammatillisesta koulutuksesta ovat nyt lisäämässä koulupudokkuutta. Helsingin Sanomat arvioi, että jo 1 600 työpaikkaa on hävinnyt viimeisen vuoden aikana ammatillisesta koulutuksesta, ja opettajien määrän vähentäminen vähentää vääjäämättä lähiopetusta, ja lähiopetuksen määrän vähentäminen [Puhemies koputtaa] paikoin jopa alle 15 tuntiin viikossa johtaa juuri siihen, että eniten tukea tarvitsevat nuoret jäävät sivuun. OAJ ehdottaa, että nuorten auttamiseen ja koulutukseen pitää laittaa kehysriihessä lisää rahaa. Onko hallitus ja ministeri Grahn-Laasonen esittämässä lisää rahaa kehysriihessä koulutukseen [Puhemies koputtaa] ja erityisesti amiksille? Ja aikooko hallitus, ministeri Orpo, hyväksyä nämä päätökset?

16.25 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuorten syrjäytyminen on meidän yhteinen haasteemme, johon meidän pitää löytää ratkaisuja. Se on vakava asia. Tiedän, että aikaisemmatkin hallitukset ovat pyrkineet tähän tavoitteeseen, että koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrä saataisiin Suomessa vähentymään, ja valitettavasti näin ei ole käynyt. Siitä syystä hallitus on jo useita kuukausia sitten perustanut ministeriryhmän, joka etsii puoliväliriihtä ajatellen uusia vaikuttavampia keinoja puuttua nuorten syrjäytymiseen ja nostaa nuoria koulutuksen ja työelämän ulkopuolelta koulutuspoluille ja työelämään. Se vaatii tietysti meiltä ponnisteluja työllisyyden edistämiseksi, ja sitten ensi viikolla tai mahdollisesti muuten lähitulevaisuudessa, niin pian kuin mahdollista, annettava ammatillisen koulutuksen reformi on tärkeässä roolissa tässä, jotta voidaan rakentaa joustavampia polkuja. Sen lisäksi hallitus on jo turvannut rahoitusta muun muassa työpajatoiminnalle ja nuorten aikuisten osaamisohjelmaan, etsivään nuorisotyöhön ja niin edelleen. Mutta uusia toimia tarvitaan.

16.26 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä nuorten syrjäytyminen ja työelämän ja opiskelun ulkopuolelle jääminen on aivan valtava ongelma tässä yhteiskunnassa, kuten edustaja kuvasi, ja siihen hallitus on todella puuttunut. Me olemme ohjanneet tähän jo aikaisemmin lisää rahoitusta ja tällä hetkellä, kuten ministeri Grahn-Laasonen kertoi, me valmistelemme uusia toimia.

Me olemme katsoneet hallituksessa päälinjoja, pääpainopistealueita puoliväliriiheen, että jos liikkumavaraa löytyy, niin mihin niitä varoja käytetään. Tämä syrjäytyneiden nuorten tilanne yhdistää tätä hallitusta hyvin voimakkaasti, ja jos liikkumavaraa on, niin tässä asiassa tulemme liikkumaan. Valitettavasti tämän enempää ei voi sanoa ennen kuin koko-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2017 vp

naisuus hahmottuu, kun me valmistaudumme riiheen, mutta painopiste ja tavoite ovat selkeitä.

16.27 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näyttää vahvasti siltä, että kuntavaalien vuoksi hallitus kulkee kohti kehysriiheä sammutetuin lyhdyin. Talouspolitiikan arviointineuvosto arvioi, että hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikan tavoitteet eivät ole toteutumassa. On hyvä, että hallitus on sanonut pidättäytyvänsä uusista lisäleikkauksista, mutta ihmisten suuri huoli on nyt se, että heti kuntavaalien jälkeen hallitus esittää heikennyksiä eli leikkauksia ihmisten asumistukeen ja työehtoihin. On hyvä, että valtiovarainministeri Orpo osaltaan lievensi näitä uhkakuvia, mutta voitteko kertoa joltain konkreettisista ajatuksista, miten pyritte edistämään työllisyyttä ja taloutta kuntavaalien jälkeen? Mitä ovat nämä toimenpiteet muun muassa kohtaanto-ongelman ratkaisemiseksi konkreettisesti?

16.27 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla kun on kokemusta kahdesta hallituksesta, niin täytyy sanoa, että tässä hallituksessa päättäväisyys talouskasvun aikaansaamiseen ja työllisyystilanteen parantamiseen on kyllä ihailtavaa luokkaa. Se, missä me olemme onnistuneet, on se, että meidän talous on lähtenyt kasvuun. Tälle vuodelle ennustetaan keskimäärin 1,5 prosentin talouskasvua, ensi vuodelle edelleen talouskasvua — eli taantuma on taitettu. Se on se ensimmäinen avain, nyt tätä pitää vahvistaa. Me tällä hetkellä valmistelemme tosiaan laajalla rintamalla keinoja. Tämä kohtaanto-ongelma on yksi ilmeinen: jos meillä on kerran avoimia työpaikkoja, niin silloin meillä on yksinkertaisin ratkaisu löytää niihin niitä suomalaisia työttömiä, ja siihen meillä on tämä kannustinloukkutyö, josta äskeisessä puheenvuorossa puhuin.

Toinen asia on innovaatiotoiminnan osaamisen vahvistaminen. Siellä teemme valmistelutyötä, jotta me voisimme purkaa näitä pullonkauloja, joita niukassa resurssitilanteessa on.

Tämäntyyppisiä asioita me valmistelemme. Sen lisäksi työ- ja elinkeinoministeriöllä on pitkä lista yritystoiminnan kehittämiseen ja työllistymisen esteiden purkamiseen liittyviä kysymyksiä, joista varmasti ministeri Lindström voi jatkaa.

16.29 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun konkretiaa pyydettiin, niin koetan nyt hieman aukaista, mitä me muun muassa teemme, menemättä ihan yksityiskohtiin.

Yksi iso asia on kannustinloukkuna kymmenilletuhansille ihmisille ongelmaksi koitunut ulosoton suojaosuuskysymys tai sen vaikutus. Tähän liittyen tulee ihan konkreettinen esitys puoliväliriiheen, ja uskon, että se auttaa monia ihmisiä.

Sitten toisena isona kokonaisuutena on positiivisen rakennemuutoksen hallinta, jotta me saamme levitettyä muualle Suomeen tätä hyvää, mikä on tullut Länsi-Suomeen ja Varsinais-Suomeen, Satakunnan alueelle. Mietitään niitä keinoja, millä me edesautamme positiivista rakennemuutosta.

Ensimmäisen työntekijän palkkaamisen helpottaminen, tähän toimenpiteitä.

Nämä ovat konkretiaa — ja paljon muuta on jo tehtyjen toimenpiteiden lisäksi.

16.30 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on erittäin tärkeä asia, että kaikki nuoret saataisiin mukaan koulutukseen ja työelämään. Meillä on hy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2017 vp

vin paljon nuoria, jotka eivät ammattikoulussa viihdy, ja sieltä koulutusjärjestelmästä tipuvat hyvin nopeasti pois ne henkilöt, jotka eivät koe sitä omakseen. Olisin kysynyt ministeriltä: millä tavalla tämä ammattikoulureformi tulee tuomaan tähän asiaan lisää ratkaisuja, että nuoret voisivat käydä koulun loppuun?

Toinen kysymys on, että kun Ohjaamoja aletaan vahvistamaan — tästähän meillä oli keskustelua myös nuorisotakuutyöryhmässä — ja nyt kun Ohjaamoita aletaan levittämään ympäri Suomea, niin millä tavalla kolmas sektori saadaan konkreettisesti mukaan siihen siten, että he myös osaltaan voisivat olla tekemässä niitä päätöksiä ja olisivat osallisia myös rahoituksesta, kun he pystyvät kumminkin toimimaan vähän pidemmälle, esimerkiksi 24/7-periaatteella, ja kunnat eivät taas niin pitkälle pysty taipumaan. Miten me saamme tämän kolmannen sektorin mukaan tukemaan niitä nuoria, jotka tarvitsevat enemmän apua opiskeluun ja työelämään pääsemiseksi?

16.31 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarvitaan koko yhteiskunnan sitoutuminen nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn, ja siihen tarvitaan myös kolmannen sektorin apua ja tukea. Tämän hallituksen ohjelmassa on Ohjaamo-toiminnan valtakunnallistaminen, ja Ohjaamon idea on se, että nuori saisi yhdeltä luukulta tarvitsemansa palvelun, juuri sen, mitä se nuori tarvitsee päästäkseen elämässä eteenpäin, löytääkseen sen oman suunnan. Tästä on paljon hyviä kokemuksia muun muassa Lahdesta ja monilta muilta paikkakunnilta.

Sitten ammatillisen koulutuksen uudistus, joka on käynnissä, painottaa sitä, että tunnustetaan, että jokainen meistä oppii eri tavalla ja myöskin eritahtisesti. Meillä on paljon nuoria, jotka haluaisivat jo peruskoulun jälkeen päästä käytännönläheisemmin töihin kiinni; ennen vanhaan puhuttiin mestari—kisälli-mallista, nykyään puhutaan työpaikoilla tapahtuvasta oppimisesta. Sitä ammatillinen koulutus tämän uudistuksen myötä tuo lisää ensi vuoden alusta, ja sitä pilotoidaan parhaillaan eri puolilla Suomea, ja kokemukset ovat erinomaisen hyviä.

Muun muassa nämä ovat niitä keinoja, joilla voidaan tulevaisuudessa auttaa nuoria löytämään omaa polkuaan.

16.32 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen politiikka on ollut hyvin eriarvoistavaa, ja monet leikkaukset ovat kohdistuneet samoihin ihmisiin. Esimerkiksi pienituloisiin, paljon sairastaviin eläkeläisiin on kohdistunut askasmaksujen korotukset, lääkekorvausleikkaukset, niin diabetes- kuin viidenkymppin omavastuu, Kela-matkat, keliakiakorvaus — monet, jotka ovat heikentäneet eläkeläisten asemaa ja aiheuttaneet heille uusia tuloloukkuja ja pienituloisuutta. Kysyisinkin ministeriltä, onko ajateltu, että kehysriihessä eläkeläisten asemaa ja ostovoimaa voitaisiin jollain tavalla parantaa esimerkiksi verotuksen kautta tai muuten, koska nyt monet näistä leikkauksista ovat aiheuttaneet erittäin isoja ongelmia arkeen ja elämään.

16.33 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tärkeästä kysymyksestä juurikin eläkeläisten osalta ja laajemmassa merkityksessä tietysti kaikkien pienituloisten osalta.

Pääministeri on perustanut tämän Juho Saaren työryhmän, joka tarkastelee nimenomaan pienituloisten asemaa tällä hetkellä, ja odotamme tämän työryhmän tuloksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2017 vp

Omalta osaltani voin sanoa sen, että en ole ainakaan puoliväliriiheen tuomassa eläkeläisille mitään lisäleikkauksia, mutta tietenkin on otettava huomioon, että puoliväliriihi ei ole valmis ennen kuin se on kokonaan puitu. En tiedä, onko siellä mitään lisää luvattavaakaan, mutta mitä tulee näihin lääkeleikkauksiin, ne on nyt tältä erää tehty. Sosiaali- ja terveysministeriössä työskentelee myöskin lääketyöryhmä, joka nimenomaan kohdistaa toimintansa siihen, mikä on pienituloisten ja paljon lääkkeitä käyttävien tilanne tällä hetkellä.

16.34 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivon todella, että puoliväliriihen lykkääminen kuntavaalien yli ei tarkoita sitä, että hallitus suunnittelee lisäleikkauksia tai työttömien kepittämistä. Hallitus voisi työttömien kepittämisen sijaan tehdä toimia, joilla tuettaisiin työllistymistä, esimerkiksi helpottamalla uudelleenkoulutautumista ja työttömyysturvalla opiskelua. Toivottavasti olette tähän valmiita, sosiaaliturvan leikkausten tie on nimittäin käyty jo loppuun.

Hallitus on leikannut erityisesti opiskelijoiden toimeentuloa. Haluankin kysyä: eihän hallitus suunnittele enää uusia toimia opiskelijoiden toimeentulon heikentämiseksi, vaan voitaisiinko vihdoinkin tehdä päätökset opintotuen huoltajakorotuksesta, joka helpottaisi erityisesti opiskelevien lapsiperheiden arkea ja toimeentuloa?

16.35 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tärkeä kysymys on myös se, miten opiskelijoiden toimeentulo tulevaisuudessa turvataan. Se on ihan totta, että opiskelijat ovat monella tavalla tiukalla, kun opintotuki siirtyy lainapainotteisemmaksi, mutta vastaavasti tämä hallitus on tehnyt päätöksen siitä, että opiskelijat siirtyvät yleisen asumistuen piiriin, mikä nostaa suuren osan opiskelijoista asumisen tukea.

Samoin hallitus on tehnyt päätöksen siitä, että yliopisto-opiskelijoiden terveydenhuoltopalvelut turvataan tulevaisuudessa ja myös ammattikorkeakoulut pääsevät näiden laadukkaiden opiskelijaterveydenhuollon palvelujen piiriin, mikä auttaa muun muassa mielenterveysongelmissa ja näissä tilanteissa, mitkä ovat valitettavan yleisiä korkeakouluopiskelijoiden osalta.

Toisen asteen koulutuksessa vanhempien tulojen vaikutus opintotukeen poistuu, eli se on iso parannus ja tärkeä näkökulma niille toisen asteen opiskelijoille, jotka asuvat yksin, [Hanna Sarkkinen: Entä huoltajakorotus?] ja niin edelleen.

Eli hallituksen ohjelmassa ja taipaleelta kahden vuoden ajalta on myöskin monia sellaisia tekoja, mitkä parantavat opiskelijoiden asemaa, ja pidän tärkeänä myöskin kaikkia niitä koulutusreformejä, jotka meillä ovat käynnissä ja joilla turvataan sujuvat opiskelupolut [Puhemies koputtaa] kaikille meidän nuorille ja opiskelijoille.

Kysymyksen käsittely päättyi.